

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS PATAISOS NAMŲ KYBARTŲ SEKTORIŲ

2020-03-30 Nr. 4D-2019/1-1469

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019 m. lapkričio 22 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Marijampolės pataisos namų Kybartų sektoriaus (toliau vadinama ir – MPN Kybartų sektorius, Marijampolės PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nesudarant sąlygų studijuoti ir įgyti profesiją.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „Būdamas Vilniaus pataisos namuose ir įgijęs vidurinį išsilavinimą, išlaikęs atitinkamus abitūros egzaminus, nusprendžiau stoti į aukštąją mokyklą [...]. Vilniaus pataisos namų administracija labai teigiamai ir pozityviai žiūrėjo į šį mano apsisprendimą ir visokeriopai stengėsi man padėti [...]. 2019 m. rugpjūčio 7 d. su VĮ Lietuvos verslo kolegija pasirašiau studijų sutartį Nr. 3.12-V402. [...]. Tad būdamas Vilniaus PN tikėjau, kad pradėsiu mokintis aukštojoje mokykloje, kol negavau anksčiau minėto 2019-08-14 d. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2019-08-08 nutarimo Nr. NN-751 dėl nuteistojo perkėlimo, t. y. manęs“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Tad kai buvau 2019-08-21 dieną pervežtas, perkeltas iš Vilniaus pataisos namų į Marijampolės PN Kybartų sektorių administraciją iš karto informavau, kad atvažiuoju jau sudaręs studijų sutartį su aukštąja mokykla ir kad man reikės 2 (du) kartus per savaitę prisijungti prie internetinės MOODLE platformos [...]. [...]. Tačiau Marijampolės PN Kybartų sektoriaus administracija 2019-10-02 dienos atsakymu Nr. 4.19-844, į mano 2019-09-04 dienos prašymą Nr. 49/07KB3-1231, man atsakė, kad neleis ir nesudarys sąlygų mokintis aukštojoje mokykloje [...]“;

2.3. „Taip pat būdamas Vilniaus pataisos namuose, 2019 metais tai liepos ar rugpjūčio mėnesį su profesinio mokymo įstaiga veikiančioje toje pataisos namų įstaigoje taip pat pasirašiau sutartį dėl mokymosi nuo rugsėjo mėnesio elektriko specialybės [...], tačiau pagal nurodytą Kalėjimų departamento nutarimą kai buvau pervežtas į kitą kalėjimo įstaigą, t. y., Marijampolės pataisos namus Kybartų sektorių, čia šios specialybės mokintis taip pat negalėjau, nes čia niekam neįdomu, nors prašymą taip pat išreiškiau.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. lapkričio 26 d. raštu Nr. 4D-2019/1-1469/3D-2895 kreipėsi į Marijampolės pataisos namus, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. gruodžio 30 d. Seimo kontrolierius gavo Marijampolės pataisos namų 2019 m. gruodžio 31 d. raštą Nr. 9/07-18037. 2020 m. sausio 2 d. Seimo kontrolierius gavo šio rašto priedus.

Minėtame rašte ir jo prieduose nurodoma:

4.1. „Informuojame, jog teisės aktais reglamentuojamas tik bendrojo ir profesinio ugdymo mokymas. Nuteistųjų studijos aukštosiose mokyklose nėra reglamentuojamos jokiais teisės aktais. [...] [...] nuteistieji iš principo gali studijuoti, bet šią veiklą apunkina objektyvūs baudmės atlikimo režimo reikalavimai: nuteistasis asmuo turi nustatytą terminą būti nustatytoje vietoje, nuteistieji, atliekantys laisvės atėmimo bausmę pataisos namuose, neturi galimybės naudotis internetu ir pan., ir šiuo metu galiojantys įstatymai nenumato išlygų studijuojančiam asmeniui vykdant šiuos reikalavimus. Taigi, laisvės atėmimo bausme nuteisti asmenys turi teisę į mokslą, t. y., turi teisę siekti ne tik bendrojo, profesinio išsilavinimo, bet ir aukštojo mokslo, tačiau šių asmenų galimybės mokytis yra ribotos, t. y., minėta teise asmenys gali naudotis tiek, kiek tai nepažeidžia baudmės atlikimo režimo reikalavimų. [...] aukštasis mokslas kaip pataisos priemonė, įstatyme nenumatytas, todėl pataisos įstaigų administracija neturi nei pareigos, nei objektyvių galimybių organizuoti nuteistųjų studijas aukštosiose mokyklose“;

4.2. „[...] X kreipėsi į pataisos įstaigos administraciją dėl mokymosi aukštojoje mokykloje 2019-09-04 pateikdamas prašymą Nr. 49/07KB3-1231. [...] X raštu buvo paaiškinta, kad jis gali studijuoti aukštojoje mokykloje savo iniciatyva ir lėšomis, suderinęs su atitinkamų mokyklų dėstytojais užsiėmimų grafikus, atsiskaitymo formą ir kitus studijų organizavimo klausimus. Tokiu atveju pataisos namų administracijos vaidmuo būtų sudaryti galimybes atvykstantiems aukštosios mokyklos dėstytojams susitikti su nuteistaisiais (užduočių pateikimui, atsiskaitymui, formalumų sutvarkymui). Tai reiškia, kad šiuo metu pataisos namų administracija neturi nei įgaliojimų, nei objektyvių galimybių užtikrinti nuteistojo mokymąsi aukštojoje mokykloje visa apimtimi, t. y., leidžiant naudotis internetu ar išleidžiant iš pataisos įstaigos sesijų metu, kadangi tai nesuderinama su baudmės atlikimo režimu ir galiojančiais teisės aktais“;

4.3. „Pažymėtina, jog neturime tokių duomenų, jog nuteistasis būtų kreipęsis į pataisos įstaigą dėl profesinio mokymo [...]“.

5. Pareiškėjo kartu su Skundu ir 2020 m. sausio 10 d. papildomai pateiktuose dokumentuose nurodoma:

5.1. 2019 m. rugpjūčio 7 d. tarp Pareiškėjo ir viešosios įstaigos Lietuvos verslo kolegijos buvo sudaryta studijų sutartis Nr. 3.12-V402;

5.2. 2019 m. rugpjūčio 8 d. Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktorius priėmė nutarimą Nr. NN-751, pagal kurį 2019 m. rugpjūčio 21 d. Pareiškėjas iš Vilniaus pataisos namų buvo perkeltas į Marijampolės pataisos namų Kybartų sektorių;

5.3. 2019 m. gruodžio 20 d. Pareiškėjas viešosios įstaigos Lietuvos verslo kolegijos raštu Nr. 1.55-30 buvo informuotas, kad su juo sudaryta studijų sutartis buvo nutraukta 2019 m. lapkričio 4 d., nes jis nė karto nesijungė prie *Moodle* sistemos, todėl buvo laikoma, kad Pareiškėjas studijų nepradėjo.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Europos Tarybos Ministrų Komiteto Rekomendacijos Rec(2006)2 valstybėms narėms dėl

Europos kalėjimų taisyklių:

6.1. *28.1 punktas* – „Kiekvienas kalėjimas turi pateikti kaliniams kiek įmanoma įvairiapusiškesnes švietimo programas, atsižvelgiant į individualius poreikius ir jų siekius“;

6.2. *28.2 punktas* – „Prioritetas turi būti suteiktas tiems kaliniams, kurių silpni raštingumo ir skaičiavimo įgūdžiai, bei tiems kuriems trūksta pradinio arba profesinio išsilavinimo“;

6.3. *28.7 punktas* – „Kiek tai įmanoma, kalinių švietimas turi būti: a. suderintas su visos šalies švietimo ir profesinio lavinimo sistema taip, kad po išėjimo į laisvę galėtų tęsti mokymąsi ir profesinį lavinimąsi be sunkumų; ir b. globojamas įvairių švietimo institucijų“;

6.4. *106.1 punktas* – „Sisteminė švietimo programa, kurioje numatytas įgūdžių tobulinimas, skirta pakelti bendrą kalinių išsilavinimo lygį bei didinti jų galimybes gyventi atsakingai ir nedarant nusikaltimų, turi būti režimo nuteistiems kaliniams pagrindas“;

6.5. *106.2 punktas* – „Visi nuteisti kaliniai turi būti skatinami dalyvauti švietimo ir mokymo programose“;

6.6. *106.3 punktas* – „Nuteistų kalinių švietimo programos turi būti suderintos su jų kalinimo trukme.“

7. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

148 straipsnis „Nuteistųjų profesinis mokymas“ – „1. Pataisos įstaigose ir valstybės įmonėse prie pataisos įstaigų gali būti organizuojamas nuteistųjų profesinis mokymas. Nuteistieji turi teisę pasirinkti profesiją, kurios mokysis pagal pataisos įstaigos administracijos pateiktą sąrašą ir turimą mokymo bazę. 2. [...]. 3. [...]. 4. Nuteistųjų profesinio mokymo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.“

8. Nuteistųjų profesinio mokymo organizavimo tvarkos aprašo, patvirtinto 2016 m. sausio 14 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 30 (toliau vadinama – Profesinio mokymo aprašas):

7 punktas – „Nuteistieji, norintys mokytis pagal pasirinktą laisvės atėmimo vietoje įgyvendinamą profesinio mokymo programą, profesinio mokymo įstaigos vadovui pateikia rašytinį prašymą.“

9. Marijampolės pataisos namų nuostatų, patvirtintų 2014 m. kovo 6 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-65 (toliau vadinama – Nuostatai):

8 punktas – „Marijampolės pataisos namai, siekdami veiklos tikslo, atlieka šias funkcijas: [...]; 8.6. vykdo socialinį darbą su suimtaisiais ir nuteistųjų socialinę reabilitaciją, bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, asociacijomis, religinėmis bendruomenėmis ir bendrijomis, savanoriais, siekdama užtikrinti veiksmingą nuteistųjų resocializaciją ir mažinti jų nusikalstamų veikų recidyvą; [...]; 8.8. organizuoja įstaigoje laikomų suimtųjų ir nuteistųjų užimtumą naudinga bei tikslinga veikla; [...].“

Seimo kontrolieriaus darbo praktika

10. 2018 m. birželio 8 d. Seimo kontrolieriaus pažymos Nr. 4D-2018/1-654:

17 punktas – „Pažymėtina, kad įkalinimas visada susijęs su tam tikrais praradimais, kurie yra laisvės atėmimo rezultatas. Patekę į įkalinimo įstaigą nuteistieji dažniausiai praranda darbą, gyvenamąją vietą ir dažnai nutraukia šeimyninius ryšius. Dėl šių praradimų laisvės atėmimo metu asmeniui, išėjusiam į laisvę, yra sudėtinga prisitaikyti visuomenėje. Siekiant sušvelninti neigiamą įkalinimo poveikį, bausmių vykdymas yra nukreiptas į jo resocializaciją, t. y., į tai, kad atlikęs bausmę nuteistasis savo gyvenimo tikslų siektų teisėtais būdais ir priemonėmis.“

Teisė į mokslą yra viena iš fundamentaliųjų socialinių, ekonominių ir kultūrinių teisių. Ji yra įtvirtinta ir ginama tiek tarptautinių, tiek nacionalinių teisės aktų [...]. Be kita ko, švietimas yra

vienas svarbiausių sėkmingos nuteistųjų resocializacijos veiksnių, kuris įkalinimo įstaigose padeda kurti humaniškesnę aplinką, pagerinti įkalinimo sąlygas ir nuteistajam grįžti į bendruomenę. Dėl šios priežasties turėtų būti siekiama, kad kiekviena įkalinimo įstaiga joje esantiems asmenims pateiktų kiek įmanoma įvairiapusiškesnes švietimo programas, atsižvelgiant į individualius poreikius ir jų siekius, suteikiant pirmenybę tiems nuteistiesiems, kurių silpni raštingumo ir skaičiavimo įgūdžiai, bei tiems, kuriems trūksta pradinio arba profesinio išsilavinimo.“

11. 2019 m. rugpjūčio 20 d. Seimo kontrolieriaus pažymos Nr. 4D-2017/1-813;1523:

11.1. *24 punktas* – „Seimo kontrolierius atlikdamas Pareiškėjo Skundų tyrimą nustatė, kad teisės aktai nereglamentuoja suimtųjų / nuteistųjų aukštojo mokslo proceso organizavimo. Pataisos įstaigos, gavusios suimtųjų / nuteistųjų prašymus studijuoti aukštosiose mokyklose, kiekvieną kartą individualiai sprendžia tokių prašymų patenkinimo klausimą. Šiuo metu pataisos įstaigose yra susiformavusi tokių klausimų sprendimo praktika. [...]. [...] suimtųjų / nuteistųjų galimybės siekti aukštojo mokslo skirtingose pataisos įstaigos yra užtikrinamos skirtinga tvarka, [...]. Seimo kontrolieriaus nuomone, tokia skirtinga klausimo, susijusio su suimtųjų / nuteistųjų galimybėmis siekti aukštojo mokslo, sprendimo praktika [...] leidžia daryti prielaidą, kad ir kitose laisvės atėmimo vietose galimybė siekti aukštojo mokslo yra užtikrinama nevienodai arba apskritai nėra užtikrinama“;

11.2. *25 punktas* – „Atkreiptinas dėmesys, kad nevienoda laisvės atėmimo vietose susiklosčiusi klausimo, susijusio su suimtųjų / nuteistųjų galimybėmis siekti aukštojo mokslo, sprendimo praktika suponuoja tai, kad suimtųjų / nuteistųjų galimybės įgyti aukštąjį išsilavinimą priklauso išskirtinai nuo laisvės atėmimo vietos pareigūnų valios, t. y. būtent šie pareigūnai sprendžia, ar suimtas / nuteistas apskritai gali stoti į aukštąją mokyklą, jei taip, kokia tvarka studijos bus organizuojamos, ar bus sudarytos sąlygos būtinos kokybiškam mokymuisi.

Seimo kontrolieriaus nuomone, tokia situacija egzistuoja, nes suimtųjų / nuteistųjų teisės į aukštąjį mokslą įgyvendinimo tvarka nėra nustatyta teisės aktuose. Pažymėtina, kad nesant teisinio reglamentavimo susidaro sąlygos laisvės atėmimo vietų pareigūnams piktnaudžiauti jiems suteikta diskrecija sudaryti sąlygas suimtiesiems / nuteistiesiems studijuoti aukštosiose mokyklose arba jų nesudaryti. [...].

Atkreiptinas dėmesys, kad ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos [...] pripažįsta, kad nusikalstamą elgesį neretai nulemia ir socialiniai demografiniai veiksniai, tarp kurių ir išsilavinimas, t. y., pastebima tendencija, kad asocialių tradicijų įtakai pasiduoti labiau linkę žemesnio išsilavinimo, nesavarankiško mąstymo asmenys, dažnai ir iki patekimo į laisvės atėmimo vietas gyvenę asocialiai (2009 m. sausio 20 d. KD direktoriaus įsakymo Nr. V-13 8 punktas). Mokslinių tyrimų duomenimis, šiuo metu nuteistųjų išsilavinimo lygis yra labai žemas [...].“

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

12.1. dėl Pareiškėjo teisės į profesinį mokymą MPN Kybartų sektoriuje;

12.2. dėl Pareiškėjo teisės būnant MPN Kybartų sektoriuje įgyti aukštąjį išsilavinimą.

Dėl Pareiškėjo teisės į profesinį mokymą MPN Kybartų sektoriuje

13. Skunde nurodoma, kad Pareiškėjui ne tik nebuvo sudarytos sąlygos studijuoti aukštojo mokykloje, bet ir nebuvo sudaryta galimybė įgyti profesiją.

14. Profesinis mokymas yra orientuotas į darbo rinkos poreikius, todėl suteikia asmenims

reikalingų praktinių žinių, sudaro galimybes jiems įgyti ir kelti profesinę kvalifikaciją, išsiugdyti tuos darbinius įgūdžius, kurie padėtų lengviau įsilieti į darbo rinką. Tai itin svarbu nuteistiesiems, kurie, atlikę jiems paskirtą bausmę, grįžta į visuomenę ir į darbo rinką, nes atliekantis bausmę žmogus praranda įgūdžius, įskaitant ir darbinius. Daugelis tyrimų rodo, kad ateities perspektyva turėti stabilią darbo vietą nuteistiesiems turi esminę įtaką atsisakant nusikalstamo elgesio. Dėl šios priežasties yra tikslinga sudaryti kiek įmanoma didesnes galimybes nuteistiesiems įgyti profesinį išsilavinimą, o šių galimybių ribojimai visais atvejais turi būti aiškiai įtvirtinti teisės aktuose, proporcingi ir jais turėtų būti siekiama teisėto tikslo.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 7, 8 punktai) nuteistųjų profesinis mokymas yra organizuojamas pataisos įstaigose ir valstybės įmonėse prie pataisos įstaigų; nuteistieji turi teisę pasirinkti profesiją, kurios mokysis pagal pataisos įstaigos administracijos pateiktą sąrašą ir turimą mokymo bazę; nuteistieji, norintys mokytis pagal pasirinktą laisvės atėmimo vietoje įgyvendinamą profesinio mokymo programą, profesinio mokymo įstaigos vadovui pateikia rašytinį prašymą.

15. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas atvykęs iš Vilniaus pataisos namų į MPN Kybartų sektorių dėl galimybės įgyti profesiją nesikreipė, t. y., MPN Kybartų sektoriuje veikiančios profesinio mokymo įstaigos vadovui nepateikė rašytinio prašymo taip, kaip tai yra nustatyta Profesinio mokymo apraše (šios pažymos 8 punktas). Dėl šios priežasties nėra pagrindo teigti, kad MPN Kybartų sektoriaus pareigūnams kilo pareiga organizuoti Pareiškėjo profesinį mokymą.

16. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl Pareiškėjo teisės į profesinį mokymą MPN Kybartų sektoriuje yra nepagrįsta.

Dėl Pareiškėjo teisės būnant MPN Kybartų sektoriuje įgyti aukštąjį išsilavinimą

17. Pareiškėjas teigia, kad MPN Kybartų sektoriaus pareigūnai nesudarė jam sąlygų studijuoti viešojoje įstaigoje Lietuvos verslo kolegijoje.

18. Įkalinimas visada susijęs su tam tikrais praradimais, kurie yra laisvės atėmimo rezultatas. Patekę į įkalinimo įstaigą nuteistieji dažniausiai praranda darbą, gyvenamąją vietą ir dažnai nutraukia šeimyninius ryšius. Dėl šių praradimų laisvės atėmimo metu asmeniui, išėjusiam į laisvę, yra sudėtinga prisitaikyti visuomenėje. Siekiant sušvelninti neigiamą įkalinimo poveikį, bausmių vykdymas yra nukreiptas į jo resocializaciją, t. y., į tai, kad atlikęs bausmę nuteistasis savo gyvenimo tikslų siektų teisėtais būdais ir priemonėmis.

Teisė į mokslą yra viena iš fundamentaliųjų socialinių, ekonominių ir kultūrinių teisių. Ji yra įtvirtinta ir ginama tiek tarptautinių, tiek nacionalinių teisės aktų. Be kita ko, švietimas yra vienas svarbiausių sėkmingos nuteistųjų resocializacijos veiksnių, kuris įkalinimo įstaigose padeda kurti humaniškesnę aplinką, pagerinti įkalinimo sąlygas ir nuteistajam grįžti į bendruomenę. Atkreiptinas dėmesys, kad ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – KD) pripažįsta, jog nusikalstamą elgesį neretai nulemia ir socialiniai demografiniai veiksniai, tarp kurių ir išsilavinimas, t. y. pastebima tendencija, kad asocialių tradicijų įtakai pasiduoti labiau linkę žemesnio išsilavinimo, nesavarankiško mąstymo asmenys, dažnai ir iki patekimo į laisvės atėmimo vietas gyvenę asocialiai (2009 m. sausio 20 d. KD direktoriaus įsakymo Nr. V-13 8 punktas). Mokslinių tyrimų duomenimis, šiuo metu nuteistųjų išsilavinimo lygis yra labai žemas (vos keli procentai nuteistųjų yra įgiję aukštąjį išsilavinimą), tačiau aukštojo mokslo norėtų siekti gerokai daugiau nuteistųjų, kurie taip pat mano, kad švietimas gali būti paskata teisėtam gyvenimui pradėti bei priemonė išvengti pakartotinio nusikalstamumo. Dėl visų šių pirmiau įvardintų priežasčių turėtų būti siekiama, kad kiekviena įkalinimo įstaiga joje esantiems asmenims pateiktų kiek įmanoma įvairiapusiškesnes švietimo programas, sudarytų galimybes įgyti ne tik pradinį, pagrindinį, vidurinį

ar profesinį išsilavinimą, bet ir siekti aukštojo mokslo.

Seimo kontrolierius savo darbo praktikoje yra konstatavęs, kad teisės aktai nereglamentuoja suimtųjų / nuteistųjų aukštojo mokslo proceso organizavimo. Pataisos įstaigos, gavusios suimtųjų / nuteistųjų prašymus sudaryti sąlygas studijuoti aukštosiose mokyklose, kiekvieną kartą individualiai sprendžia tokių prašymų patenkinimo klausimą. Tai reiškia, kad suimtųjų / nuteistųjų galimybės įgyti aukštąjį išsilavinimą priklauso išskirtinai nuo laisvės atėmimo vietos pareigūnų valios, t. y. būtent šie pareigūnai sprendžia, ar suimtasis / nuteistasis apskritai gali stoti į aukštąją mokyklą; jei taip, kokia tvarka studijos bus organizuojamos, ar bus sudarytos sąlygos būtinos kokybiškam mokymuisi. Seimo kontrolieriaus nuomone, dėl to susidaro sąlygos laisvės atėmimo vietų pareigūnams piktnaudžiauti jiems suteikta diskrecija sudaryti sąlygas suimtiesiems / nuteistiesiems studijuoti aukštosiose mokyklose arba jų nesudaryti.

Šią Seimo kontrolieriaus išvadą grindžia ir Skundo tyrimo metu nustatytos aplinkybės, t. y., į 2019 m. rugsėjo 4 d. Pareiškėjo prašymą (sudaryti sąlygas studijuoti aukštojoje mokykloje pagal 2019 m. rugpjūčio 7 d. studijų sutartį) buvo atsakyta 2019 m. spalio 2 d. MPN Kybartų sektoriaus raštu Nr. 4.19-844, kuriame nurodoma, kad pataisos namų administracija neturi nei įgaliojimų, nei objektyvių galimybių užtikrinti nuteistojo mokymąsi aukštojoje mokykloje, nors, pagal Nuostatų 8 punktą, ši įstaiga turi vykdyti socialinį darbą su suimtaisiais ir nuteistųjų socialinę reabilitaciją, bendradarbiauti su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis, asociacijomis, religinėmis bendruomenėmis ir bendrijomis, savanoriais, siekdama užtikrinti veiksmingą nuteistųjų resocializaciją ir mažinti jų nusikalstamų veikų recidyvą, organizuoti įstaigoje laikomų suimtųjų ir nuteistųjų užimtumą naudinga bei tikslinga veikla (šios pažymos 9 punktas). Atkreiptinas dėmesys, kad MPN Kybartų sektoriaus pareigūnai net nesikreipė į aukštąją mokyklą dėl galimybės Pareiškėjo mokymosi procesą organizuoti alternatyviais būdais, netarpininkavo tarp Pareiškėjo ir viešosios įstaigos Lietuvos verslo kolegijos, siekiant suderinti galimas dėstytojų atvykimo datas, užsiėmimų grafikus, atsiskaitymo formą ir kitus studijų organizavimo klausimus. Tokie MPN Kybartų sektoriaus pareigūnų veiksmai (neveikimas) nulėmė tai, kad 2019 m. gruodžio 20 d. Pareiškėjas viešosios įstaigos Lietuvos verslo kolegijos raštu Nr. 1.55-30 buvo informuotas, kad su juo sudaryta studijų sutartis buvo nutraukta, t. y., MPN Kybartų sektoriaus pareigūnai savo veiksmais (neveikimu) paneigė Pareiškėjo galimybes įgyti aukštąjį išsilavinimą.

19. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundo dalis dėl Pareiškėjo teisės būnant MPN Kybartų sektoriuje įgyti aukštąjį išsilavinimą yra pagrįsta.

Atkreiptinas dėmesys, jog 2019 m. rugsėjo 20 d. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso pakeitimo įstatymo projekto (registracijos Nr. XIII-P-3868) 30 straipsniu keičiamo 127 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Kalėjimų departamento direktoriaus nustatyta tvarka pataisos įstaiga sudaro sąlygas nuteistiesiems, neturintiems teisės be sargybos arba palydos išvykti už pataisos įstaigos teritorijos ribų, mokytis profesinio mokymo įstaigoje ar studijuoti aukštojoje mokykloje nuotoliniu būdu“. Tai reiškia, kad ateityje visos pataisos įstaigos, įskaitant ir MPN Kybartų sektorių, turės pareigą užtikrinti nuteistiesiems galimybę studijuoti aukštojoje mokykloje nuotoliniu būdu. Įvertinus tai ir aplinkybę, kad švietimas yra vienas svarbiausių sėkmingos nuteistųjų resocializacijos veiksnių (šios pažymos 18 punktas), Marijampolės pataisos namų direktoriui rekomenduotina imtis aktyvių veiksmų, kad ateityje Marijampolės pataisos namuose laikomiems asmenims būtų sudarytos realios galimybės įgyti aukštąjį išsilavinimą.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

20. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžiama X Skundo dalį dėl Pareiškėjo teisės į profesinį mokymą MPN Kybartų sektoriuje atmesti.

21. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžiama X Skundo dalį dėl Pareiškėjo teisės būnant MPN Kybartų sektoriuje įgyti aukštąjį išsilavinimą pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Marijampolės pataisos namų direktoriui Regimantui Kavaliauskui rekomenduoja imtis aktyvių veiksmų, kad ateityje Marijampolės pataisos namuose laikomiems asmenims būtų sudarytos realios galimybės įgyti aukštąjį išsilavinimą.

23. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas